

**Оперативна інформація
 щодо ситуації з програмами профілактики та лікування ВІЛ/ТБ/ВГС
 у Донецькій та Луганській областях
 (Випуск № 4, станом на 24.02.2015)**

Ситуація із забезпеченням впровадження комплексних заходів з профілактики та лікування ВІЛ, туберкульозу та гепатитів на сході України, де ведуться бойові дії, залишається складною і продовжує загострюватись.

Разом з тим вперше з'явилась можливість доставки витратних матеріалів для проектів профілактики ВІЛ (швидкі тести, одноразові шприци, презервативи, лубриканти) в рамках гуманітарного конвою ООН та організації «Лікарі без кордонів» (MSF). Однак проблема з постачанням препаратів замісної терапії все ще залишається не вирішеною, так само як систематичність інших гуманітарних вантажів.

23 лютого 2015 року Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією підписав угоду з Урядом України про надання фінансування на програми протидії епідемії ВІЛ/СНІДу та туберкульозу. Програма «Інвестиції заради впливу на епідемії ВІЛ-інфекції та туберкульозу» з загальним фінансуванням більше 133 млн. доларів США розрахована на період 2015-2017 роки і певною мірою зможе допомогти і у впровадженні програм профілактики на проблемних територіях.

Замісна підтримувальна терапія (ЗПТ)

Ситуація з ЗПТ у зоні бойових дій критична і щотижня погіршується. Через режимні та нормативні обмеження, впроваджені Урядом України у зоні АТО у грудні 2014 року, доставка наркотичних препаратів ЗПТ до Донецька та Луганська досі неможлива. За останні декілька місяців більше 600 пацієнтів у цих областях вимушені були припинити лікування саме через відсутність необхідних лікарських препаратів. 11 лютого остаточно припинилася видача метадону для 150 пацієнтів Луганського наркодиспансеру. Запаси бупренорфіну на неконтрольованій Урядом території остаточно вичерпалися ще на початку січня.

Інформація щодо забезпечення ЗПТ в Луганській та Донецькій областях (станом на 24.02.2015)

	Донецька область	Луганська область	Всього	Різниця у порівнянні з попередньою інформацією за 12.02.2015
Планова кількість	750	530 <i>(станом на 1.05.14 було 620 пацієнтів)</i>	1280	
Фактична кількість пацієнтів	535	183	718	+8
Кількість пацієнтів, у т.ч.:				
на території, що контролюється Україною	214	149	363	+12
на території, що не контролюється Україною	321	34	355	- 4

Кількість сайтів:				
на території, що контролюється Україною	4	2	6	0
на території, що не контролюється Україною	3	1	6	-1
Кількість сайтів, де ЗПТ припинено	4	5	8 (> 600 пацієнтів)	+1

За минулий тиждень сайти ЗПТ на території, що контролюється Україною, додатково прийняли 12 пацієнтів-переселенців з зони АТО. Необхідно зазначити, що на території, що не контролюється Україною, ЗПТ вимушено проводиться з постійним поступовим зниженням доз препаратів, що негативно впливає на стан здоров'я пацієнтів.

Гуманітарний проект Альянсу-Україна з підтримки пацієнтів ЗПТ - переселенців з Криму та сходу України

Завдяки підтримці Групи Помпиду Ради Європи спеціальний гуманітарний проект підтримки пацієнтів ЗПТ продовжено на період до кінця березня 2015 року, що дозволить забезпечити підтримку 75 пацієнтів-переселенців. На даний момент, за рахунок економії коштів попередніх грантів, послуги отримують 92 пацієнти у 6 містах України (з них 33 з Донецької області, 51 – з Луганської, 8 – з Криму)

Профілактика ВІЛ

Альянс-Україна продовжує підтримувати роботу проектів профілактики ВІЛ на базі 11 регіональних НУО: 8 в Донецькій, у т.ч. 4 у зоні невідконтрольній Україні; 3 в Луганській, у т.ч. 2 на невідконтрольній території.

Охоплення представників уразливих до ВІЛ груп населення

	Охоплення СІН			Охоплення РКС		
	Планове	Факт	%	Планове	Факт	%
Донецька	28 573	26 148	91,5 %	1330	1429	107,4%
Луганська	6 439	6 333	98,3 %	899	956	106,3%
ВСЬОГО		32 481			2 385	

СІН - споживачі ін'єкційних наркотиків

РКС - робітники комерційного сексу

Забезпечення роздатковими матеріалами та швидкими тестами. У четвер, 19 лютого, Альянсу вперше вдалось доставити свій вантаж із роздатковими матеріалами до Донецька. Це відбулося завдяки допомозі ВООЗ/ООН і MSF («Лікарі без кордонів»), які минулого тижня організували свій черговий гуманітарний конвой. Разом з вантажем життєво-необхідних ліків для 5 партнерських НУО, що знаходяться у неконтрольованих Україною частинах Донецької і луганської областей, ми змогли доставити вантаж із 13 тонами швидких тестів, одноразових шприців, презервативів і лубрикантів, що дадуть змогу і надалі безперебійно впроваджувати програми профілактики ВІЛ серед уразливих груп на цих територіях. Слід зазначити, що в рамках цього ж конвою до Донецька був доставлений також вантаж препаратів АРВ-терапії для 6 тисяч ВІЛ-позитивних пацієнтів.

Профілактика та лікування туберкульозу

Для недопущення переривання лікування хворих на мультирезистентний туберкульоз, які лікувалися за кошти держбюджету, Альянс-Україна за погодженням з Українським центром контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України, здійснив екстрену закупівлю протитуберкульозних препаратів II ряду за кошти Глобального фонду, частина з яких буде спрямована до контрольованої Україною частини Донецької та Луганської областей (Краматорськ, Маріуполь, Лисичанськ). Як очікується, до 26 лютого основна частина препаратів вже надійшла до усіх без виключення ЛПЗ-отримувачів по всій країні.

На сьогоднішній день лікування мультирезистентного туберкульозу проходять 543 пацієнти - 451 в Донецькій області і 92 – в Луганській. Лікування забезпечується тільки на підконтрольній Уряду території.

Лікування вірусного гепатиту С (ВГС)

Лікування ВГС пегінтерфероном для усіх 5 пацієнтів у Донецькому обласному центрі СНІДу на даний момент продовжується. 5 пацієнтів Луганського обласного центру СНІДу з конфекцією ВІЛ/ВГС втратили можливість лікування через фактичне припинення діяльності центру.

Наявні та потенційні ризики

Незважаючи на успішну доставку гуманітарного вантажу з ліками та роздатковими матеріалами, питання постачання товарів медичного призначення на тимчасово неконтрольовану територію все ще залишається проблемним. Вищезгаданий вантаж довго не пропускали через український блокпост, і лише завдяки активним переговорам представників міжнародних організацій з органами влади та керівництвом АТО машини були пропущені в зону військового конфлікту. Поки Урядом України не буде розроблена спеціальна процедура пропуску подібних вантажів, кожен раз ситуація буде повторюватись. Розглядається можливість отримання перепусток для представників НУО, щоб вони і далі мали можливість отримувати всі необхідні матеріали для проведення профілактичної діяльності.

Ще однією проблемою, яка негативно впливає на заходи з профілактики ВІЛ у Донецькій та Луганській областях є відсутність на даний момент координаційних закладів – обласних центрів СНІДу. Наприклад, Донецький обласний центр СНІДу територіально знаходиться у Донецьку і не може бути методичним і керівним центром для інших медичних закладів і ВІЛ-сервісних НУО, які працюють на території, підконтрольній Україні. Хоча формально обласні установи переміщені до Краматорська, Центр СНІДу так і не було перенесено, оскільки для його функціонування необхідна не лише поліклініка, але і лабораторія зі спеціальним обладнанням, які так і залишились в Донецьку. При цьому функції обласного центру СНІДу не передали жодній зі спеціалізованих лікувальних установ області. В результаті, на сьогодні у зоні АТО фактично зупинена діагностика ВІЛ/СНІДу не лише для частини клієнтів профілактичних програм, але навіть для вагітних жінок.

При цьому епідситуація з ВІЛ-інфекції в Донецькій області у 2014 року була однією з найскладніших в Україні: протягом року діагноз ВІЛ-інфекція було поставлено 3043 осіб, більше нових випадків ВІЛ було зареєстровано тільки у Дніпропетровській області – 3184 осіб. При цьому слід взяти до уваги, що в умовах воєнних дій доступ до діагностики був утруднений і не виключено, що у звичайний час нових випадків було б ще більше.

Реагування на кризову ситуацію з боку держави

На превеликий жаль, за останні тижні ситуація щодо вирішення кризової ситуації з забезпеченням безперервності лікування на неконтрольованих Урядом територіях обох областей залишається без змін. Розроблений у січні 2015 року робочою групою з числа представників основних реципієнтів гранту Глобального фонду, МОЗ України та уповноважених державних органів проект постанови Кабінету Міністрів України "Про деякі питання встановлення тимчасового порядку надання допомоги населенню на тимчасово неконтрольованих територіях Донецької та Луганської областей", що має своїм основним завданням недопущення подальшого переривання програм лікування та профілактики ВІЛ/ТБ на тимчасово неконтрольованих територіях Сходу України, досі не затверджений Урядом України, незважаючи на численні звернення громадських та міжнародних організацій та самих пацієнтів.

Той факт, що до гуманітарного вантажу ООН, який, за сприяння української влади, все ж був відправлений до Луганської та Донецької областей, так і не були включені препарати замісної терапії, є значною мірою підтвердженням факту дискримінації наркозалежних пацієнтів ЗПТ і порушенням Женевської конвенції про захист громадянського населення.

Особливо неприємним є відчуття того факту, що, на відміну від ситуації, що склалася навесні у Криму, де 800 пацієнтів ЗПТ змушені були припинити лікування через заборону російських властей, пацієнти Донецької та Луганської областей втрачають право на лікування через небажання української влади підтримати гуманітарну поставку препаратів.

Довідково

За наявними даними ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» на непідконтрольній Уряду території проживає понад 16 тис. ВІЛ-позитивних людей, 7,7 тис. з яких приймають антиретровірусну терапію (АРТ), понад 2,3 тис. осіб мають активну форму туберкульозу, у т.ч. понад 500 осіб з мультирезистентним туберкульозом. Послугами з профілактики ВІЛ охоплено майже 32,5 тис. споживачів ін'єкційних наркотиків (СІН) та 2,3 тис. робітників комерційного сексу (РКС).

Рекомендації

Альянс-Україна вкотре наголошує на неприпустимості подальшого ігнорування з боку Уряду України наявної кризи з доступом до лікування на неконтрольованих територіях Донецької та Луганської областей та реальної загрози безперервності лікування ЗПТ і закликає усіх національних та міжнародних партнерів, провідні ЗМІ звернути особливу увагу на вказану проблему, в результаті загострення якої сотні пацієнтів вже втратили життєво-важливе лікування і ще більше будуть його позбавлені найближчим часом через бездіяльність відповідальних державних чиновників, які мають оперативно вирішувати подібні кризові ситуації.

МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні»

***Національна лінія телефону довіри з проблеми ВІЛ/СНІД: 0-800-500-451
Всеукраїнський телефон довіри з питань ЗПТ: 0-800-507-727***

Контактна особа: Мирослава Андрущенко

e-mail: andrushchenko@aidsalliance.org.ua

Тел. 4905485 дод. 229